

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1962

BRNO 1963

pracovníci AÚ ČSAV, Brno, dr. J.Říhový a prom.hist. J.Meduna, v trati "Široké" další zlomky volutové keramiky. Některé z nich si zasluhují pozornosti, zejména rytím zdobený zlomek z kulovité nádoby s vyšším hrdlem /tab. 12:1/ a střepy z dvojkonické lahvovité nádoby, zdobené rytím a dýlky /tab.12:4/, kterou bylo možno rekonstruovat, kromě dna. Jde prozatím o zcela ojedinělý nález v moravském prostředí, dokládající oprávněnost předpokladu o existenci samostatné fáze s notovou hlavičkou v ocelkovém vývoji volutové keramiky. V rámci této fáze /IIa¹/ jde o velmi starobylý tvar.

Vzhledem k těmto okolnostem, i k některým nálezům z předchozích let², bylo by žádoucí provést na uvedeném nalezišti plošný odkryv, aby byl získán eventuelně další dokladový materiál, který by přispěl k hlubšímu poznání tohoto úseku vývoje volutové keramiky.

Poznámky.

1. R.Tichý, Osídlení s volutovou keramikou na Moravě, Pam.arch.LIII 1962,292n.
2. Týš, K nejstarší volutové keramice na Moravě, Pam.arch. LI 1960,425,obr.13:6.

Volutenkeramische Funde aus Velatice, Bez.Brno.

Beim Strassenbau wurden im Herbst 1962 in der Flur "Široké" prähistorische Objekte angeschnitten. Ausser anderem konnten auch volutenkeramische Scherben geborgen werden, von welchen besonders die Funde auf Taf. 12 Aufmerksamkeit verdienen. Das rekonstruierte doppelkonische flaschenförmige Gefäss /Standfläche fehlt/ ist im mährischen Milieu bisher vereinzelt und zeugt von der vorausgesetzten Existenz einer selbständigen Phase mit Notenkopfverzierung in der volutenkeramischen Gesamtentwicklung. Im Rahmen dieser Phase /IIa¹/ ist der beschriebene Fund zweifellos eine sehr altertümliche Form.

- - -

Výzkum neolitického sídliště u Vedrovic /o.Znojmo/.

Vladimír Ondruš

Tab. 13.

Na podzim roku 1961 provedlo prehistorické oddělení Moravského musea v Brně zjišťovací výzkum na známém neolitickém sídlišti u osady Zábrdovic, nyní náležející k obci Vedrovice. Sídliště se nachází na jihozápadním okraji obce v trati "Široké u lípy". Podle povrchových nálezů je možno odhadnout jeho rozlohu nejméně na 14 ha. Výzkumem byl získán materiál z několika časově odlišných fází osídlení volutové kultury a zjištěny stopy kulových staveb.

Na podkladě dosažených výsledků pokračoval výzkum, prováděný ve spolupráci s AÚ ČSAV v Brně, i v roce následujícím. Byla odkryta plocha 300 m², navazující na výzkum z roku 1961. Celá plocha výzkumu byla po odstranění ornice rozdělena na síť čtverců 2 x 2 metry, aby se zajistila přesnější lokalizace jednotlivých nálezů.

Převážnou část nálezů tvoří keramika, reprezentovaná především tvary, náležejícími starší fázi osídlení. Vedle nádob dvojkónického tvaru jsou to především nezdobené kónické misky, kulovité nádoby s krátkými rýhami na povrchu, drobné misky na nožce a pod. Menší část tvoří keramika mladší fáze s výzdobou "notových hlaviček" na kulovitých nádobkách z plavené hlíny, s častým tuhováním povrchu. Častěji se objevuje i pás rytých linií, vyplněný podélnými rýzkami nebo vpichy. Početné jsou rovněž předměty vyrobené z kosti a hlazené kamenné nástroje. Štípaná industrie je zastoupena poměrně slabě - jsou to především škrabadla a srpové čepelky, ojedinělé jsou vrtáčky. Velmi časté jsou pískovcové brousky a zrnotěrky.

K nejzávažnějším výsledkům výzkumu roku 1962 patří zjištění neúplných půdorysů dvou kůlových staveb, orientovaných ve směru sever-jih.

Chata I je tvořena pěti neúplnými řadami kůlových jamek o průměru 35-45 cm poměrně mělce zahloubených. Stopy kůlů jsou nejlépe zachovány v jižní zjištěné části chaty; v severní části se vesměs vytrácí ve výplni objektů O 11 a O 43, které náleží starší fázi osídlení. Severovýchodní části chaty probíhá ve směru S-J 920 cm dlouhý žlab, 50-70 cm široký a v průměru 30 cm, zahloubený do sprašového podloží. Jeho příslušnost k chatě I se však zdá být pochybnou.

Chata II, rovněž jen částečně odkrytá, se od předchozí liší svým půdorysem. Spolehlivě jsou u ní zachyceny pouze tři vnitřní řady kůlů, které jsou tvořeny čtyřmi trojicemi a dvěma dvojicemi větších kůlových jam o průměru 60-80 cm, zahloubených 50-80 cm do sprašového podloží. Nejjižněji položená trojice těchto kůlových jam je protažena v podélné žlaby, do kterých byly zapuštěny další kůly. Nejasná je otázka východní stěny chaty II. Pravidelnou řadu kůlových jamek na jejím východním okraji za ni nelze považovat, protože se nápadně odchyluje od jejího směru a do jisté míry jej přetíná. Směr i charakter jamek této řady by spíše mohl naznačovat, že zde jde vlastně o západní stěnu chaty I. V tom případě by však bylo nutno předpokládat ještě další řadu kůlů, která zanikla ve výplni objektu O 11. Tím by vzrostl počet řad kůlových jamek u chaty I na sedm. Situaci rovněž značně komplikuje větší počet kůlových jamek v severní části prozkoumané plochy, jejichž příslušnost k oběma stavbám je nejistá.

Rozdíly v půdorysném uspořádání, jakož i předběžné zpracování materiálu, získaného výzkumem, dovoluje předpokládat, že obě stavby náleží dvěma časově odlišným horizontům, přičemž jako starší se jeví chata II. Toto zjištění podporují rovněž poznatky z výzkumu chaty XII v Mohelnici, která je označována za nejstarší typ volutové chaty na našem území /R.Tichý, PA LIII /1962/.252/.

Grabung einer neolithischen Siedlung bei Vedrovice /bez. Znojmo/.

Im Jahre 1962 setzte die Grabung der neolithischen Siedlung bei Vedrovice fort, die vom Mährischen Museum und dem Archäologischen Institut der ČSAV in Brno durchgeführt wurde. Auf einer Fläche von 300m² konnte neben Stein- und Knochengeräten reiches keramisches Material geborgen werden, das einigen zeitlich unterschiedlichen Besiedlungsphasen der Kultur mit Volutenkeramik angehört.

Wichtig war die Feststellung zweier nicht kompletter Grundrisse von Pfostenbauten, beiderseitig sich in ihrer Grundrissanordnung unterscheidend. Hütte

I wird aus fünf Reihen regelmässiger verhältnismässig seicht eingetiefter Pfostengrübchen gebildet, deren Durchmesser 35-45cm beträgt. In ihrem nordöstlichen Teil verläuft eine 920 cm lange Rinne, deren Zugehörigkeit zu dem Bau nicht bewiesen werden kann. Bei der teilweise abgedeckten Hütte II wird die Innenkonstruktion von Gruppen zu je drei resp. zwei grösseren Pfostengruben, im Ausmass von 60-80 cm gebildet. Die südlichste Dreiergruppe dieser Pfostengruben geht in Längsrinnen über, in welche weitere Pfosten eingelassen waren. In ihrer Form ähnelt Hütte II der Hütte XII in Mohelnice, die als ältester Typus volutenkeramischer Hütten bei uns bezeichnet wird (R.Tichý, PA LIII, 1962,252/). Dieser Ansicht entspricht voll und ganz das vorläufig verarbeitete Material aus Vedrovice, nach dem zufolge Hütte II älter als Hütte I ist.

Neolitické sídliště u Dolního Sukolomu, okr. Olomouc.

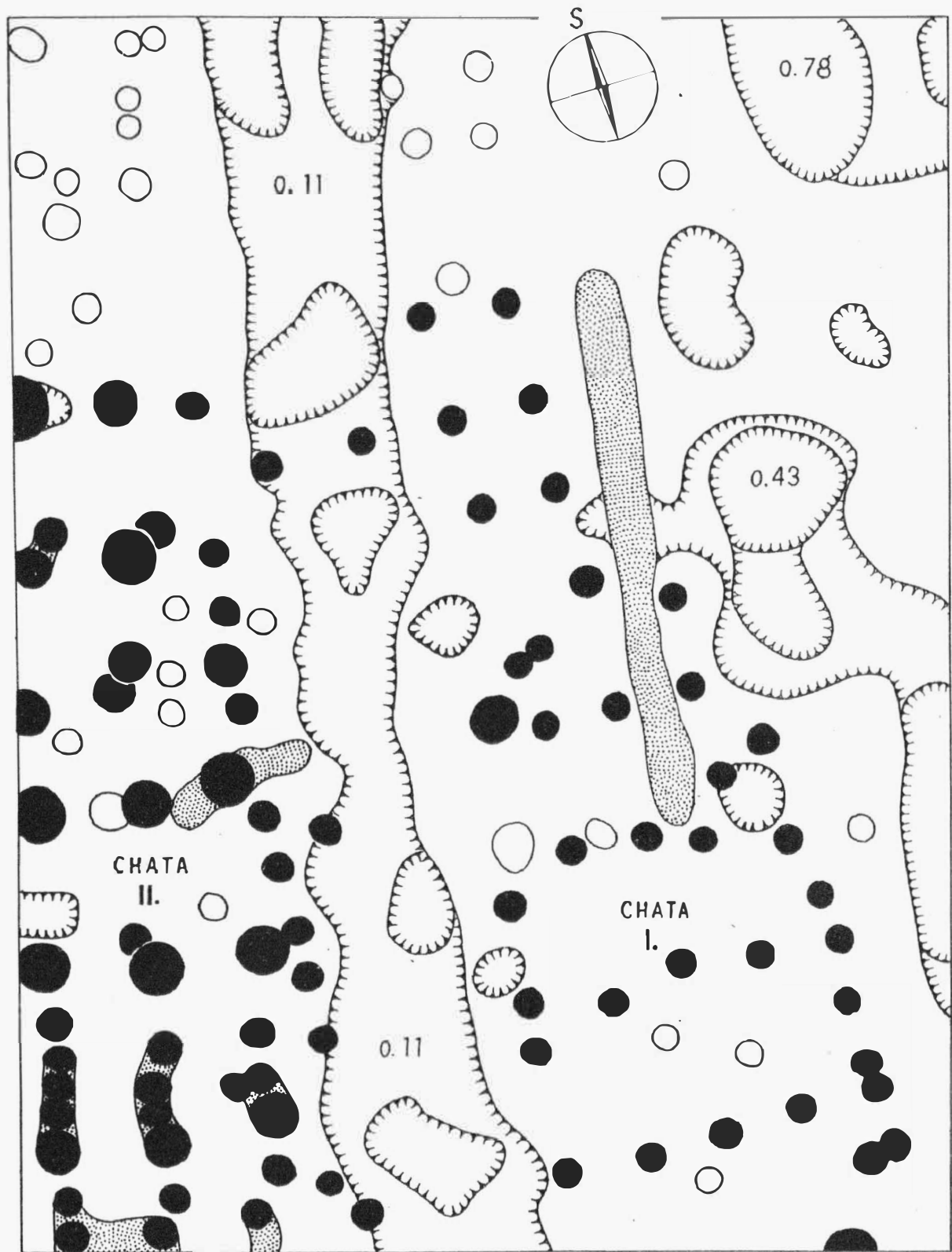
Jindra Nekvasil

Z Dolního Sukolomu směruje silnice k severu do Horního Sukolomu a přetíná mírně vyvýšené návrší, které se zdvihá od západu nad řekou Oskavou a postupuje dále k severovýchodu. Na západním okraji této terenní vlny, tedy mezi řekou Oskavou a silnicí, našel již v roce 1935 K.Schirmeisen pozůstatky neolitického sídliště a prozkoumal několik jam s keramikou volutovou a malovanou¹. Na jaře roku 1962 začalo JZD z Dolního Sukolomu budovat po východní straně silnice velkou hospodářskou farmu. Na jižní straně návrší postavili vepřín a na severní pak vyhloubili studnu. Od ní přes návrší k vepřínu byl vybagrován kanál pro vodovod. Protínal návrší v délce 393,5m a lomil se ve tři úseky. Při jeho hloubení si bagristé povšimli temných skvrn v podloží a střepů z nádob a nález ohlásili.

Pracovníci AÚ při zachraňovací akci zjistili, že ve stěnách průkopu se jeví nejvýše 40 cm silná ornice a pod ní 10 - 20 cm mocná kulturní vrstva. Z kulturní vrstvy se pak do podloží zahlubovaly v nestejných vzdálenostech od sebe jednotlivá zahloubení objektů. Většina z nich se jevila jako průřezy nepravidelných jam, jaké jsou obvyklé na neolitických sídlištích s období s volutovou keramikou /jámy I, II, IV až VIII, X a XIV/. Jámy XIII a IX byly neobvykle rozsáhlé. Průřezy nevelkých zahloubenin lze pak nejspíše označit za pozůstatky kůlových jamek /III, XI až XIII, XV/. Zkušebně jsme otevřeli jámu VII. Jevila se jako úzká lalokovitá prohlubeň směřující od jihovýchodu k severozápadu. Do jejího dna byla zahloubena nepravidelná oválná jáma s místy podhloubenými stěnami. Porůznu rozptýlené střepy volutové keramiky, drobné kameny a kousky spálené hlíny dosahovaly jen do úrovně nejnižší části jámy; zahloubení ve dně pak neobsahovalo nálezy.

Poznámky:

1 - K. Schirmeisen, Nachr. f. d. Vorzeit XII 1936, 12; týž, Sudeta XI 1935, 102.

1:100

Tab. 13. Vedrovice / okr. Znojmo /. Púdorys částí dvou kůlových staveb na neolitickém sídlišti.- Teilgrundriss zweier Pfostenbauten auf der neolithischen Siedlung.

P ř e h l e d . v ý z k u m ů . 1962.

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Sady osvobození 19/23.
Odpovědný redaktor: PhDr. et Dr. Sc. Josef Roulík.
Redaktoři: PhDr. Jiří Říhovský a PhDr. Anna Medunová.
Překlady: R. Tichý, C. Sc. a E. Tichá.
Kresby: J. Jaša.
Na titulní stránce: Záchytná ploténka ostruhy ze slovanského
kostrového hrobu v Mikulčicích.
Vydáno jako rukopis - 400 kusů - neprodejné.

